

Miljövårdsenheten
Lennart Bratt
Direktnr. 023-814 22
Fax nr. 023-811 18
lennart.bratt@w.lst.se

Enligt sändlista

Utökning av Näcksjövardens naturreservat i Mora kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap 4 § i miljöbalken att utöka Näcksjövardens naturreservat med fastigheterna Bonäs 269:1 och Höjen 47:1. Därmed utökas reservatet med 244 ha till 2295 ha med den utsträckning som framgår av bifogad beslutskarta, bilaga 2, och de gränser som slutligen utmärks i fält. I reservatet skall även fastigheten Bonäs 412:1 ingå, vilket framgår av beslutskartan i beslutet om utökning av Näcksjövardens naturreservat 2000-05-22, men inte i beslutstexten. Vid befintlig jaktstuga på fastigheten Bonäs 269:1 skall ett område om ca 2000 m² avstyckas. Detta område skall ej ingå i reservatet.

På fastigheterna Bonäs 298:2, Oxberg 399:3 och Höjen 62:1 skall det tidigare beslutet om utökning av Näcksjövardens naturreservat från 2000-05-22 fortsätta att gälla.

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken mm fastställer Länsstyrelsen skötselplanen för den långsiktiga skötseln inom den nya, utökade delen av reservatet, bilaga 4. Naturvårdsförvaltare skall vara Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Skäl för beslut

Områdets värden

Biologisk mångfald

Näcksjövardens naturreservat blir genom utökningen drygt 22 km² stort. Två områden med barrnaturskog av höjdlägeskaraktär kompletterar det gamla reservatet. Skogen är grandominerad, men inslaget av tall och björk är på många håll stort. En del gamla sälgar påträffas, ibland be vuxna med lung- och skrovellav. Naturskogsprägelns är i vissa områden utpräglad med stor mängd död ved i form av stående torrakor och liggande lågor. De senare ofta med rödlistade vedsvampar, t.ex. rynkskinn och lappticka. Utökningen innebär att ytterligare värdefull naturskog läggs till reservatet som härigenom får en större biotopvariation. Skyddet av den kompletterande skogen i Näcksjövardens naturreservat är därför ett led i bevarandet av biologisk mångfald.

Friluftslivet

Näcksjövarden har ett stort värde för det rörliga friluftslivet som ett större myr- och naturskogsområde som kringgärdar den vackra Näcksjön. De skiften som tillförs kompletterar detta värde genom att ytterligare öka den säkerställda vildmarksarealen.

Värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter

Den mark som tillförs reservatet är till övervägande del av karaktären ”9010, västlig taiga” samt smärre våtmarker av typen ”7140, öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn”. Denna areal läggs lämpligen till det befintliga Natura 2000-området om formell möjlighet ges till detta.

Befintlig klassning av områdets värden

De skiften som utökningen omfattar uppmärksammades i samband med Skogsstyrelsens nyckelbiotopinventering under 1990-talet. En stor del av skiftena har klassats som nyckelbiotoper.

Motiv för bildande av naturreservat

Skyddsform

Det främsta hotet mot bevarandevärdena är skogsbruk. Områdenas storlek och förhållandena i övrigt gör att bildande av naturreservat är den lämpligaste skyddsformen för att långsiktigt bevara värdena.

Avvägning mellan allmänna och enskilda intressen

Det är ett angeläget allmänt intresse att naturskogen vid Näcksjövarden bevaras. Utökningen av Näcksjövardens naturreservat bidrar till att uppfylla det av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålet ”Levande skogar”.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 kap. miljöbalken.

Vid avvägning enligt 7 kap. 25§ miljöbalken har Länsstyrelsen funnit att föreskrifterna motsvarar behovet av skydd för att syftet skall uppnås.

Syfte med naturreservatet

Syftet är att

(gäller naturreservatet i sin helhet)

- bevara ett stort naturskogsområde i Näcksjödalsänkan med omgivande bergssluttningar upp över Näcksjövarden och dess frodiga sydsluttning inklusive områdets växt- och djurliv i naturlig utveckling där naturvårdsbränning ska kunna ingå.

- bevara biologisk mångfald i området och då i första hand mångfald knuten till barrnaturskog, sumpskog och myrar.
- ge möjligheter till friluftsliv och naturupplevelser i orörd natur.
- i den mån det inte strider mot bevarandet, ge möjligheter till vetenskaplig forskning.

Syftet ska nås genom

Föreskrifter för området

- Området undantas från rationellt skogsbruk och annan verksamhet som kan äventyra de livsmiljöer samt växt och djursamhällen som är knutna till naturskogen.

Skötsel i enlighet med skötselplan

- Skötselåtgärder i brandpräglade bestånd inriktade på att gynna uppkomsten av naturliga successioner.
- Iordningställande och underhåll av leder och information om områdets värden.

Reservatsföreskrifter

Utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning skall följande föreskrifter gälla inom utökningen av reservatet

A Följande inskränkningar gäller i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet (7 kap 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att:

1. uppföra ny byggnad eller anläggning,
2. spränga, gräva, schakta, muddra, utfylla, tippa eller dämna,
3. avverka eller utföra annan skogsvårdande åtgärd,
4. skada växande eller döda - stående eller omkullfallna - träd och buskar, gräva upp eller plocka örter, mossor, vedsvampar eller lavar,
5. anlägga mark- eller luftledning,
6. framföra motordrivet fordon,
7. inom Bonäs 269:1 jaga annat än björn, älg, rådjur, räv och hare,
8. skogsgödsla eller använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel på land eller i vatten.

Utän Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att:

9. sprida kalk på land eller vatten.

Undantag

- transport av älg eller björn får ske om lättare dragfordon används, t.ex. järnhäst, fyrhjuling eller, på snötäckt mark, snöskoter,
- terrängmotorfordon får framföras på markerad skoterled enligt beslutskarta, bilaga 2 på snötäckt mark,
- jakträttshavaren får färdas på bilvägen fram till jaktstugorna,

- åtgärder får utföras för skötsel och förvaltning av reservatet för att tillgodose syftet med reservatet,
- normalt underhåll får ske av vägen längs sträckan fram till jaktstugorna.

Övrigt

Föreskrifterna under punkten C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt.

B Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla följande intrång (7 kap. 6 § miljöbalken)

1. utmärkning av reservatet och uppsättning av informationstavlor.
2. naturvårdsbränning och annan skötsel i enlighet med skötselplanen.
3. undersökningar i samband med dokumentation och uppföljning av naturvärden.

C Inskränkningar i rätten att färdas och vistas inom reservatet liksom ordningen i övrigt (7 kap 30 § miljöbalken)

Det är förbjudet att:

1. framföra motordrivet fordon med undantag för terrängmotorfordon på markerad skoterled på snötäckt mark,
2. fånga eller samla in djur, t.ex. skalbaggar,
3. klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig närmare rovfågelbo eller björnidägg än 100 meter,
4. skada växande eller döda - stående eller omkullfallna - träd och buskar, gräva upp eller plocka örter, mossor, vedsvampar eller lavar.

D Motiv till föreskrifter, undantag mm

I **punkt A3** förbjuds alla former av avverkningar och skogsskötselåtgärder, vilket är en förutsättning för att områdets värden ska bibehållas. Denna föreskrift innebär att bestämmelserna i skogsvårdslagen och Skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog ej ska gälla inom naturreservatet. Uppkommer insektsskador på skog i anslutning till naturreservatet som följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom reservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler. Skötselåtgärder där syftet är en förstärkning av naturvärdena föreskrivs i skötselplanen i tydligt brandpräglade bestånd. Här är brand en förutsättning för att uppnå målet med skyddet.

I **punkt A1 – 2, 4-6** förbjuds sådan fysisk påverkan på mark och naturmiljö som uppenbart skulle skada områdets naturvärden. För uttransport av älg finns undantag för fordon som ger obetydliga mark- eller vegetationsskador. Detta är en avvägning mellan risken för påtaglig skada på vegetation och jaktintresset som bedömts godtagbar.

Punkt A7 reglerar vad som får jagas och hur jakten får ske. De vanligast jagade däggdjuren bedöms ha så goda stammar och vara så rörliga att ett skydd inom reservatet inte har någon praktisk betydelse. Övrig jakt bör däremot inte vara tillåten med hänsyn till det generella värdet i att minimera jakten inom naturreservat. Inom Höjen 47:1 har det dock av praktiska skäl bedömts vara svårt att införa jaktrestriktioner. Observera att inom Bonäs 298:2 (tidigare Bonäs s:283) gäller förbud att jaga annat än älg, rådjur, räv och hare.

Punkt A8 – 9 förbjuder kemisk påverkan på mark- och vatten, påverkan som skulle kunna skada områdets biologiska värden.

I huvudsak kommer reservatet att lämnas för fri utveckling **Punkterna B 1 – B 3** medger att vissa åtgärder ändå får vidtas i reservatet. Länsstyrelsen bedömer att nyttan med dessa åtgärder är avsevärd. De delar som är brandpräglade kräver åtgärder för att höga naturvärden ska bibehållas. Forskning och uppföljning ingår som en naturlig del i reservat av denna karaktär.

Punkterna C1 – C4 inskränker allmänhetens nyttjande av området. Fordonstrafik utanför markerad led på snötäckt mark skulle utgöra en allvarlig, oönskad störning och medföra slitageskador. Skogens träd är grunden för reservatets värde och får givetvis inte skadas. Hänsyn till boträd och iden är en viktig del i skyddet av denna vildmarksnatur. Förekomsten av ett flertal värdefulla, ofta rödlistade, organismer motiverar skydd mot sådan plockning och insamling som kan inverka menligt på berörda populationer. Matsvamp och bär får givetvis plockas.

Övrigt

Föreskrifter under A och C utgör inget hinder mot åtgärder för skötsel och förvaltning av reservatet eller för normalt underhåll av vägar och ledningar/ledningsgator.

Ärendets handläggning

Reservatshistorien vid Näcksjövardan började redan i slutet på 30-talet då ett litet reservat bildades på markägarens initiativ. Det utvidgades till 12 ha 1961 och till 118 ha 1991 utan kostnadsanspråk från ägaren Mora Kyrkliga Samfällighet. På initiativ från Våmhus sockensamfällighet och utan ersättningsanspråk men med bibehållen jakträtt utvidgades reservatet med deras mark till 340 ha 1997. Därefter har staten, efter förslag från markägarna, förvärvat fastigheten Bonäs s:283 (idag Bonäs 298:2). Den nu aktuella utvidgningen har initierats av markägaren till Höjen 47:1, varvid även skyddet av den i sin helhet nyckelbiotopklassade fastigheten Bonäs 269:1 aktualiserades. Båda fastigheterna förvärvades av staten under 2005.

Vid remissen vänder sig Våmhus Viltvårdsområde och Skogsstyrelsen mot att jaktrestriktioner på småvilt föreslås på skiftet Höjen 47:1. Man anför att, beroende på skiftets läge, restriktioner skulle ge upphov till praktiska problem att bedriva jakten inom viltvårdsområdet. Länsstyrelsen har vid prövning av detta funnit att restriktioner i småviltjakten inom Höjen 47:1 orsakar så stora problem i jaktens utövande, samtidigt som naturvårdsnyttan är begränsad, att en ändring är befogad.

Näcksjöns Viltvårdsområde framför att björnjakt bör tillåtas även inom Bonäs 298:2 för att jakten praktiskt ska kunna bedrivas. Den frågan berörs dock inte detta beslut, utan tas upp till särskild prövning.

Jägareförbundet Dalarna anser att inskränkningen i jakten på Bonäs 269:1 strider mot syftet med reservatet, och menar att jakt enligt jaktförordningen bör tillåtas. Länsstyrelsen anser dock att ett reservat av Näcksjövardens storlek och med dess syfte där bevarandet av biologisk mångfald ska väga tyngst, motiverar att småviltjakten förbjuds.

Övriga remitterade tillstyrker naturreservatet

Kungörelse

Beslutet ska kungöras enligt vad som anges i 27 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm. Beslutet delges också berörda sakägare.

Överklagan

Beslutet kan överklagas till regeringen, Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet, se bilaga 5 (formulär 6).

Beslut i detta ärende har fattats av tf. landshövding Inger Eriksson.

I den slutliga handläggningen deltog även jurist Gunilla Garbergs, planarkitekt Frida Rotberger, antikvarie Tommy Nyberg, miljöhandläggare Jemt Anna Eriksson och miljöhandläggare Lennart Bratt, den sistnämnde föredragande.

Inger Eriksson

Lennart Bratt

Bilagor:

1. Översiktskarta
2. Beslutskarta
3. Detaljkarta
4. Skötselplan
5. Överklagningsformulär (till de som delges)

Sändlista

Med mottagningsbevis:

Lars Hinders, Storhöjenvägen 27, 792 96 VÅMHUS
Sven-Erik Näsén, Norrstigen 4, 840 95 FUNÄSDALEN
Våmhus Viltvårdsområde, c/o Staffan Lindblad, Älvdalsvägen 18 792 96 VÅMHUS
Näcksjöns Viltvårdsområde, c/o Leif Björkman, Rönnbärsstigen 6, 792 52 MORA
Våmåns/Böåns Älgskötselområde, c/o Peter Matson, Hansåkersvägen 5, 792 96 VÅMHUS

För kännedom:

Naturvårdsverket, 106 48 STOCKHOLM
Mora kommun, 792 80 MORA
Naturskyddsföreningen Dalarna, Fredsgatan 1, 792 32 MORA
Skogsvårdsstyrelsen, Nygatan 3, 82683 SÖDERHAMN
Dalarnas Jaktvårdsförbund, Krontallsvägen 10, 791 55 FALUN
Mora-Våmhus fiskevårdsområdesförening, c/o John Green, Björkgatan12, 792 77 MORA

När beslutet vunnit laga kraft:

Lantmäterimyndigheten
Internt på Länsstyrelsen (Plan- och beredskapsenheten)